

UUS ON ÄRA UNUSTATUD VANA: Anita Maasalu vestles Eesti Filharmoonia Kammerkoori (EFK) kunstilise juhi **Tõnu Kaljustega**. Kaljuste asutas EFK 1981. aastal ning naasis tänavu selle juhi kohale. "Maailmas ringlemine pole mulle esmatähtis," ütleb Kaljuste. "Eelistan kodus mõne väga huvitava programmi või teosega tööd teha. Kontsertreisid tulevad, kui tulevad. Mõistagi jätkame plaadistusi rahvusvahelisele kuulajaskonnale."

Tõnu Kaljuste

"vaatab lootusrikkalt otsa mõningatele teostele"

Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) on kujunenud üheks tuntuimaks Eesti muusikakollektiiviks maailmas. EFK asutas 1981. aastal Tõnu Kaljuste, kes oli koori kunstiline juht ja peadirigent kakskümmend aastat.

Koori repertuaar ulatub gregoriuse laulust ja barokkmuusikast kuni 21. sajandi teosteni. Eriline koht on selles juba aastaid olnud eesti heliloojate loomingul (Arvo Pärt, Veljo Tormis, Erkki-Sven Tüür, Galina Grigorjeva, Toivo Tulev, Tõnu Kõrvits, Helena Tulve) ja selle tutvustamisel maailmas. Hooaja jooksul annab koor 60–70 kontserti nii kodu- kui ka välismaal.

Alustuseks soovin õnne EFK kunstilise juhi kohale naasmisel. Õigupoolest vist ei saagi öelda, et Teie koostöö oleks vahepeal kuidagi katkenud. Kuidas sündis otsus kunstilise juhi kohale naasta?

Aga niisugusest pakkumisest ei saa ära öelda. Ma olen kutse eest väga tänulik ja südamest liigutatud.

Viimati olite EFK kunstilise juhi positsioonil 20 aastat tagasi. Kuidas koori nägu selle aja jooksul muutunud on? Kas koor on jõudnud sinna, kuhu oleksite 20 aasta eest kujutanud teda jõudvat?

Jah, midagi sellist. Koori nägu muutub lauljatega. Koor ise on mingil määral oma traditsioonid paika pannud. Muusikafestivalid ja promootorid tihti peale ootavad teatud programmi ja see on selline väljastpoolt meie poole vaatav pilk. Seestpoolt oli repertuaari suund paigas, nii et seda on iga dirigent omamoodi kasutanud ja arendanud.

EFK on olude sunnil jäänud varasemaga võrreldes küllaltki paikseks ja rohkem tegutsenud kodumaal. Millised on praegu Teie suuremad plaanid ja eesmärgid lähiaastateks? Kas säilib ootus ja lootus, et olukord maailmas ikkagi normaliseerub või teete praegu plaane pigem Eesti piires?

Mina vaatan lootusrikkalt otsa mõningatele teostele, mida sooviks dirigeerida. Millises riigis ja kontserdisaalis neid ette kantakse, pole niivõrd oluline. Tavaline EFK praktika on see, et väljastpoolt tellitud kavad on juba teada-tuntud repertuaarist. Minu enda soov on luua uusi huvitavaid kavu. Tegutsen ka muusikateatri vallas. Ma ei tea, kui palju seda kolme aasta jooksul teha jõuab, sest viiruse lained liiguvad. Võib-olla mu esimesel hooajal tuleb teha osa kontserte, mis teise või esimese laine ajal toimumata jäid. Nii et me ei ole oma tegevuses niivõrd täpsed, määramaks oma tulevikku. Tuleb kasuks niipidi mõtlemine, et kui on võimalik oma ideed kalendris kuskile paigutada, siis oleks see kena. Maailmas ringlemine

Sellel teemal soovitaksin rahastada Eesti kultuurile olulisi projekte mitte ainult Kultuurkapitali vahenditest.

pole mulle esmatähtis. Eelistan kodus mõne väga huvitava programmi või teosega tööd teha. Kontsertreisid tulevad, kui tulevad. Mõistagi jätkame plaadistusi rahvusvahelisele kuulajaskonnale.

Teie vastutusalas on nüüdsest nii Tallinna kammerorkestri kui ka Filharmoonia Kammerkoori tegevus, mis on kollektiividena tegelikult ju kogu aeg väga tihti koos tegutsenud. Milliseks kujuneb edasine koostöö?

Kui neid muusikakollektiive sai loodud, siis ma nägin seda nagu ühte tervikut, KAMMERFILHARMOONIA... ja ma ütlen ausalt, et mida aasta edasi, seda rohkem see mõte kinnistub. Kui vaadata maailma muusikaelu ja seda, kuhu on liikunud kooride a cappella maailm ja tase, siis praegu on kõige huvitavamad a cappella plaadistused tehtud võib-olla 12, 6 või 8 lauljaga. Seega, minu jaoks on TKO ja EFK koostöö oluline nii repertuaari kui ka kvaliteedi poolest. Meid ootab tihe koostöö. Samas teevad kollektiivid mitmeid programme ka eraldi, külalidirigentidega.

Riikliku tähtsusega kultuuriobjektid on värskelt valitud ning ERSO ja EFK uus kontserdimaja nende hulka ei pääsenud. Kuidas Te sellesse otsusesse suhtute ja kuidas praegune kultuuripoliitika üldse muusikakollektiivide tegevust mõjutab?

Mina suhtun asja nii, et kui tehakse poliitiline otsus, siis see on poliitikute teha ja see otsus on tehtud. Kui ma aga mõtlen muusiku seisukohast, siis riikliku tähtsusega on minu jaoks kaks projekti. Õigete mõõtmete ja akustikaga ooperimaja ning *Symphony Hall*, kus rahvusvaheliste tavade järgi on esindussümfooniaorkestri kodu. Need suured asutused on vaieldamatult prioriteetsed. Muu võib olla, aga ei pea olema. Kui Kumu sai ehitusloa, siis näitas see õiges suunas liikumist, sest meil oli puudu suur korralik kunstimuseum. Minu jaoks oli see märk, et kulka toetab projekte, mis on olulised rahvusvahelises mastaabis. Fakt on see, et praegu on meil puudu suur korralik ooperisaal ja *Symphony Hall*. Minu valik oleks olnud seda rahvusvahelist printsiipi

järgida. Sellel teemal soovitsin rahastada Eesti kultuurile olulisi projekte mitte ainult Kultuurkapitali vahenditest. Kaasama peaks strateegilisemad eelarved, mis võiks toetada tänase eesti kultuuri uusi nähtusi ja mitmekesisust. Samuti hoiaks silma peal eesti arhailise kultuuripärandi elujõus hoidmisel. Tahaks, et omavahel ei võistleks rahvusvahelise traditsiooni ja pika arengulooga kultuuriheerused ja alles tärkavad kultuuriobjektid.

Kas praegu peamise kontsertide andmise ja kuulamise meetodina levinud veebikontserdil on Teie arvates pikaegset perspektiivi? Kas see on midagi sellist, mis ka tulevikus võiks jääda alternatiivseks võimaluseks kontserdile päriselt kohalminekule?

See võimaluste rohkus mitte ei kahane, vaid suureneb. Ma arvan, et näiteks võimalus kuulata kõiki Berliini Filharmoonikute kontserte veebis on lihtsalt suurepärane! Sel ajal, kus siin oli pandeemia ja kontserte ei olnud, sain ma päris suuri elamus Mezzo kanalilt, kust sai lisaks sümfoniilisele muusikale huvitavaid ooperi- ja tantsuteatri lavastusi vaadata. Mezzos on väga mitmekesine ja kõrge tasemel kultuuriprogramm.

Muuseas, nii TKO kui ka EFK kontserdid Pariisis olid pandeemia esimese laine ajal Mezzos programmis. Salvistus jääb... muutub kultuurilooks. Ringhäälingutest on klassikalise muusika salvestamine rännanud muusikakollektiivide veebiülekanne kätte. Lisaks on muidugi ka mõnede riikide ringhäälingud avanud nn kultuurikanalid. Paraku tegelevad ringhäälingute põhiprogrammid üldiselt meelelahutusega.

Millal on Teid võimalik esimest korda peadiri-gendina EFK ees näha?

7. augustil, Nargenfestivali alafestivalil "Tormise tuules". Esitame Tormise teoseid "Kord me tuleme tagasi" (Jaan Kaplinski), "Eesti kalendrilaulud" (rahvaluule) ja "Viru vanne" (Hando Runnel). ✕

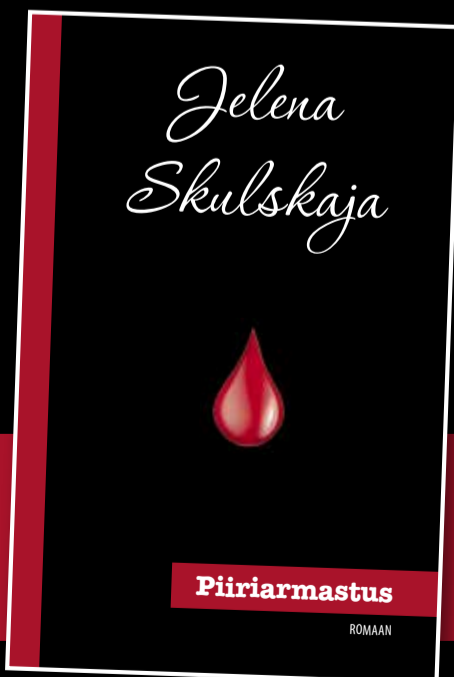

Jelena Skulskaja

Piiriarmastus

Mainekate rahvusvaheliste kirjanduspreemiade laureaadi Jelena Skulskaja uus romaan ilmus esimest korda Peterburi ajakirjas Zvezda ja see sai möödunud aastal Eesti Kultuurkapitali venekeelse kirjanduse auhinna.

Nüüd ka lähimas raamatupoos!

LOOMING NR 5, 2021

Alates sellest numbrist hakkab Loomingus ilmuma uus rubriik "Kirjanik loeb". Esimene kirjanik, kes läbi teiste autorite raamatute oma maailma avab, on **Andrus Kivirähk**.

Vahur Afanasjevilt ilmub tosin uskumatut lugu Sibulateelt, **Mihkel Mutilt** kolmiknovell "Eesti kirjandus", proosat avaldavad veel **Toomas Raudam** ja **Eeva Park**. **Arne Merilai** ja **Toomas Haug** astuvad üles näidenditega.

Luulekülgedel pakuvad oma loomingut **Maarja Pärtna**, **Mart Kangur**, **Kai-Mai Olbri**, **Merike Öim**, **Kärt Hellerma** jt.

Maarja Pärtnat intervjuuerib **Piret Pöldver**.

Eelmise aasta lastekirjandusest kirjutab **Jaanika Palm** ja näitekirjandust **Riina Oruaas** ning tuglasest kui tegelasest **Mart Velsker**.

Udo Uibo 65. sünnipäeva puhul on artiklid **Krista Kergelt** ja **Ervin Õunapuult**.

Alari Allik arvustab **Hasso Krulli** "Tänapäeva askeesi", **Kristjan Haljak** **Joanna Ellmanni** ja **Joosep Vesselov Jüri Talveti** luulekogu, **Valner Valme Ave Taaveti** jutukogu "Valerahategija" ja **Keiu Virro Øyvind Rangøy** raamatut.

Triin Paja tutvustab **T. S. Elioti** luuleauhinna laureaati **Bhanu Kapili** ning **Peeter Sauter** meenutab **Charles Bukowskit** ja **Lawrence Ferlinghetti**.